

in s temi besedami odnese Ivanov košek v varno izbico, katero skerbno zaklene. Zdaj gresta obadva spat.

Drugega jutra zarano se napoti Ivan naprej, toraj prosi od kerčmarja svoje dragocenosti. Ta ga pelje v shrambo, kjer je bil koš shranjen; zviti Ivan polagoma odkrije, pa zagledaje v njem smeti, začne žalostno kričati in tuliti: „joj meni, joj meni, vkradeno mi je tuje blago! glavo sem gotovo zapadel!“

Kerčmar se zlo prestraši, ko sliši Ivana tako tarnjati, in ker se je bal, da bi ga kmetič ne tožil in bi tako njegova gostivnica ob veljavo in dobro ime ne prišla, se prične z Ivanom za odškodovanje pogajati. Ker je kerčmar bogat bil, mu obljubi koš napolniti s cekini, kar je po dolgem besedovanji res tudi storil.

Ivan, zvita buča, se smeja v pést, da je oštirja tako oplahotal, ter se veselo domú poda. Želječ zvediti, koliko je pritresel dnarja domú, pošlje hčerko Jelico k sosеду — akoravno mu je ta nar večji sovražnik bil — da naj mu merico posodi. Jelica merico prinese, in ko je Ivan svoje cekine z njo premeril, jo pošlje sopet sosеду nazaj. Sosedova žena pa je bila zlo radovedna, kakor so sploh vse Evine hčerke od perve do zadnje. Rada bi bila zvedila, kaj bo mož meril, toraj je bila namazala dno merice s smolo in res se en cekin dna prime. Ko soseda to zapazi, vpraša Jelico, odkod je oče toliko cekinov prinesel; deklica pa na to odgovori: prodali so smeti, ktere so hudobni sosedje pred vrata nametali in potegnili so v mestu za nje celi koš cekinov.

Lakomna žena ne lena napravi svojega moža, naj tudi on gré v mesto s smetmi barantat, ker se kupčija tako dobro izplača, kar ta tudi stori. Cel koš jih nabaše, in ko v mesto pride, vpije po ulicah: smeti, smeti so na prodaj, kdo dá več cekinov za nje? Mestnjani se mu na glas smeja, eni ga pa tudi pomilujejo, zagotovljaje ga, da imajo take robe domá zastonj dovolj. Nevoljen, da ni nič prodal, priropoče sosed domú in napravi druge vaščane, da Ivanu hišo zažgó.

Vernivši se nekega večera z ženo in hčerko od težkega dela iz polja domú najdejo svojo hišico spremenjeno v pepél. Ivan se sicer nekoliko za ušesi popraska, ker je šlo vse raketom žvižgat, pa kmali se potolaži, ženo in hčerko k nekemu žlahtniku pošlje, sam pa nabere oglja od zgorele bajte v koš, gré na kupčijo po svetu, in zopet kakor vpervič pritrese cekinov polen koš domú.

Nevošljivi sosed to zvé. „Čakaj — si misli — z ogljem bo gotovo boljša kupčija, kakor s smetmi;“ zapali toraj tudi svojo bajto, nabaše oglja v koš in hola! z novim blagom po širokem svetu na kupčijo. Vprašan, kaj prodaja, odgovarja: oglje, pa le kaki kovač mu male krajcarje za-nj ponudi. Vés zdelan in serdit se priplazi vdrugeč brez cekinov domú.

Sreča Ivanova je bila zdaj celi soseski tern v peti; vsi se zoper njega vzdignejo in enoglasno sklenejo, da morajo se ga znebiti. Prihodnjo nedeljo ga hočejo zavezati v žakelj, ga nesti na obrežje zvnaj vasí tekoče reke, in pervi vaščan, ki se bo po službi božji vernil domú, ga bo trešil v vodo.

Ivan kaj debelo gleda, ko ga v nedeljo sosedje zgrabijo, in kakor se je tudi kerčil in branil, mogel je v žakelj.

Na bregu reke premišluje Ivan svojo žalostno osodo, pa zvita buča si vé kmalo pomagati. Na vse gerlo začne kričati: „Nočem biti župan; o! purgermajster pa za nobeno ceno ne!“

Pripetí se, da ravno zdaj prižene bogat mesar lepo čedo debelo pitanih goved memo, ktere je bil za skope dnarce v bližnjem mestu kupil. Slišaje glas v žaklji vpijočega Ivana ostane in vpraša: „Kaj ti je, človeče? kaj vpiješ?“ Ivan pa ne len začne pripovedovati, da soseska po vsi sili hoče, naj bi bil nje župan, on pa tega po nobeni ceni noče, in zatoraj so ga vaščani v žakelj zavezali, da bi ga s tem prisilili, da bi se jim udal, „al jez nikakor ne vzamem na svoj herbet toliki jarm“ — pravi nazadnje zviti Ivan — „raji poginem, kakor da bi kdaj županil“. „Kaj, to so tvoje nadloge, moj človeček?“ reče slavelakomni in bogati mesar.

Ker je že zdavnej kopernel po županski časti, se ponudi, da bi menjala, in v plačilo obljubi še Ivanu celo čedo goved.

Ivan, se vé, je bil s to pogodbo prav zadovoljen; mesar ga toraj odveže in si zveče koj sam žakelj čez glavo. Ivan ga zdaj terdno zaveže, zažene potem goveda in jih tira domú, mesar pa začne na vés glas kričati: „jez hočem biti župan, hočem biti purgermajster!“ — Ljudjé privrejo iz cerkve; slišaje pa glas iz žaklja: „jez hočem biti župan, hočem biti purgermajster!“ mislijo, da se Ivan iz njih norca dela. Zlo se tedaj razserdijo in pravijo: „Čakaj le, kmali te čemo postaviti za župana“ ter trešijo mesarja v žaklji v vodo.

Veseli, da so se enkrat znebili presrečnega Ivana, se vernejo vaščani domú. Pa kako so vsi osupnjeni, ko domú pridši zagledajo Ivana zraven velike čede pitanih goved. Na vprašanje: odkod ima toliko živine, jim odgovori: „Za vse to se imam zahvaliti le Vam, ljubi moji, ker vse sem najdel v vodi, kamor ste me bacnili; da ste mi pa še kamen na vrat natvezli, da bi se bil mogel še globokeje potopiti, tam še le bi bil dobil nar lepše živine na izberanje. „Dete hentaj! to bo kaj za nas“ — si mislijo lakomni sosedje. Vsi si urno kamenja na vrat natvezijo, hité k vodi in v njo poskačejo, kjer se utopé.

Tako se je zviti Ivan srečno znebil svojih sovražnikov in živel odslej s svojo družinico še mnogo let miren in zadovoljin. Kdor drugemu jamo koplje, sam va-njo pade.

J. Levičnik.

Slovanski popotnik.

* J. Navratilo v o prevažno delo, za katero so tudi „Novice“ naročila nabirale, je ravnokar prišlo na Dunaji na svetlo v nemškem jeziku pod naslovom: „Beitrag zum Studium des slavischen Zeitwortes aller Dialekte, insbesondere über den Gebrauch und die Bedeutung der Zeitformen in Vergleichung mit den klassischen und modernen Sprachen (deutsch, italienisch, französisch und englisch). Mit einer tabellarischen Uebersicht in allen obigen Sprachen. Ein praktisches Handbuch beim Sprachstudium. Von J. Navratil, Offizial des k. k. obersten Gerichtshofes. Wien 1856. Cena ti knigi, ki bi imela v rokah vsakega biti, komur je za napredek slovenskega jezika mar, je 1 fl. 30 kr. Naročnikom, ki so se pri nas oglasili, jo pošilja gosp. Blaznik.

* „Slovanski popotnik“ prebiraje mnoge slovanske časnike je zadel unidan v „Prijetlu“ na „jezikoslovne stvari“, v kterih čislan pisatelj slovensk očituje slovenskim pisateljem in se vé da tudi „Novicam“ mnogotere napake. „Sine ira et studio“ hočemo na oni sostavek le toliko odgovoriti, kolikor je treba, da nas verli rodoljub ne bo grajal terdovratneže, ako se ne bomo še poprijeli pisave, katero nam svetuje, ker vémo, zakaj ne. Da nam je napredek slovenskega jezika vseskozi pri sercu, nam menda ni treba na dolgo in široko dokazovati; — od tistega časa, ko smo upeljali sedanji pravopis v kniževnost slovensko, noter do današnjega dné nam je vedno mar bilo za čist slovensk jezik, — al „hiteti pa ne prehiteti se“ bilo je vseskozi naše géslo, ker bolj kot vsakemu drugemu nam je znano, kako nevarna je pri nas naglica, ktera več podere ko sozida, ako hoče v hipu vsem navadnim oblikam slovo dati. Po časi se tudi deleč pride, in da smo Slovenci zadnjih 10 let več doversili za svoj jezik kot marsikak drug jezik, kdo more to tajiti, ako se ozrè na pretekle čase. Krivo sodi, kdor tega ne spozna! In če tudi še ne pišemo čisto brez pogrškov, če tudi se nismo še znebili popolnoma skušnjav, v ktere pisatelje slovenske zapeljuje včasih nemščina, vendar lahko rečemo, da ravno tako se godí tudi drugim jugoslovanskim in českim pisateljem; naj se le berejo časniki njih. Na priliko le en izgled, ki ga imamo ravno pri rokah: „Tom prilikom deržao je gosp., kojemu imamo u obče mnogo zahvaliti, da se je za tako kratko vrieme razvio kot nas školski život, shodan govor, u kom“ etc. Ko bi mi „govor deržali (Rede halten), — ko bi mi bili vgojzdili

med „držao“ in „shodan govor“ toliko stavkov, — kako bi nas bili na sito in rešeto djali! Zato le pravično! nur billig! In pomisliti je tudi treba, da zlasti časnikarji moramo dostikrat tako hitro pisariti, da še časa nimamo, da bi le enkrat prebrali, kar smo pisali. Tù ne gré „nonnum prematur in annum“.

Kar se nas tiče, stojimo s svojo pisavo v „Novicah“ tam, kjer šolske „slovenske berila“ in slovenski „zakonik“. In to je po naših mislih za sedaj dosti deleč. In iz tega stanišča hočemo omeniti par besedic zastran opazk v „Priятlu“.

Gosp. pisatelj hoče, da bi pri inštrumentalu po izgledu družih Slovanov in staroslovenščine izpušali s ali z in bi „nožem rezali“, „rokama delali“ itd.; da se pa inštrumental glavnih imen ženskega spola v singularu loči od 4. sklona, naj se razlikuje s končnico oj; postavimo (ponamus casum, ne pa postavim, kakor gosp. pisatelj piše), „vodoj napaja živino“ namesto „z vodo napaja živino“. Res, da s ali z izpušati, bi bila malenkost, al Slovenci smo zgubili inštrumental brez s tako, da v nobenih slovenskih knjigah ga ne nahajamo več razun edine besedice se boj, ktera se ne piše s seboj. „Pa če ni bilo, naj pa sedaj bode!“ bi nam utegnili častiti gospod pisatelj reči. Mi pa odgovarjamo na to, da ni še ugodni čas za občno rabo tega, in ako bi tako potrebna bila, gotovo bi je ne bil dr. Miklosič v nemar pustil v svojem berilu. S ali z pa mi ne rabimo nikoli „kakor pade“; z rabimo le pred vokali in mehкими konzoni, drugekrat pišemo pa s. Za vse imamo pravila. — Dalje se očituje pisava: „z veseljem slišimo“, namesti „veseli slišimo“, ker to je slovensko — pravi gosp. pisatelj — uno pa ponemčeno. Da tudi Nemeec pravi „mit Freuden“, zatega voljo „z veseljem“ ni še ponemčeno. „Z radostjo doznajemo“ smo brali te dni v nekem jugoslavenskem časniku; kako pa to? — Memogredé omenimo, da je napačno, ako gosp. pisatelj terdi, da „z ušesi slušamo“ ni prav, „kajti ušesoma slušamo“. „Ušesa“ so dual in plural, in tako tudi, če je govor od obéh očes ene osebe, se pravi: 1. oči, 2. oči, 3. očém, 4. oči, 5. očéh, 6. očmi, tedaj ne gledam „z očesoma“, ampak „z očmi“.

Kar gosp. pisatelj od al in ali terdi, je izmišljeno; — ali, ale, al je prav za prav vse eno. Ali nahajamo po vseh knjigah za nemški oder, na pr. mati ali hči; — al se rabi bolj za ob, aber (in einem gewissen Gegensatz), na pr. „dal bi ti, al sej ti nič ne pomaga“. To je tudi naše pravilo. „Iše“ in „išče“ se bolj razločujeta po govorjenji v tem ali unem kraji, kakor pa po orodji ali mestu. Gorenec in tudi terdi Gorenec govori iše, Dolnec išče.

Dalje pravi gosp. pisatelj, da sčasoma za „mit der Zeit“ ni prav, in da je bolje in blagoglasneje „časom“. Tudi tega ne razumemo: zakaj? Saj imamo vendar dosti tacih čisto slovenskih prirečij; n. pr.: zaporedoma, prenehoma, netegoma, sceloma, sčasoma, spotoma itd.

Tudi za „očā“ ali „oče“ se ne bomo prepirali, ker oboje pišejo najizverstnejši slovenski pisatelji. Če je nekterikrat tudi Prešern „očā“ pisal, nam je to pri vsem velikem spoštovanji do našega slavnega mojstra tako malo pravilo, kakor njegovo „sliši“ za „gehört“, kar on rabi v neprecenljivem „Kerstu pri Savici“, kjer pravi: „Nar več sveta otrokam sliši Slave“. Gotovo je „z veseljem slišimo“ manji germanizem kakor „hiša sliši meni“, das Haus gehört mir.

H koncu dostavljamo le še to opombico, da naj bolj in pred vsem nam je potreba prave slovenske skladnje (Syntax); nam je za to naj bolj mar; vse drugo ni tolike važnosti, čeravno tudi ni v nemar pušati. To je naša poglavitna skerb, in ker živimo v takih okoljšinah, da vsaki dan več slovenski govorimo kakor kak drug jezik, se nam prilike ne manjka zavijati jezik po duhu slovenskega naroda in po tem popravljati spise, ki niso tako osnovani. — Toliko v prijazno porazumljenje.

Novičar iz raznih krajev.

Kakor v Celovcu tako so po vseh krajih na Koroškem, kjer sta presv. cesar in cesarica popotovala, Nju Veličanstvi slovesno in serčno sprejemali. 9. dan t. m. sta dopoldne ob pol desetih zapustila sv. Mohor in čez Podkloster in Belak se vrnila spet v Celovec in ondi prenočila. Na celi poti skozi spodnjo ziljsko in dravsko dolino so vreli prebivavci skupaj ter Nju Veličanstvi pozdravljali s klici žive radosti. 10. t. m. sta se podala na Štajarsko, kjer ju je čakal enako nadušen sprejem. — Po razpisu c. k. dnarstvenega ministerstva so za poravnanje deželnih potreb in potreb za odvezo zemljiš za prihodnje leto 1857, ki se o Vseh Svetih letošnjega leta začne, v različnih deželah našega cesarstva sledeče doklade k vsakemu goldinarju zemljišnega, hišnega, obertnijskega in dohodkinega davka določene: v spodnji Avstrii 16, v zgornji 24 $\frac{1}{2}$, na Salburškem 26, na Štajarskem 20 $\frac{3}{4}$, na Koroškem 23 $\frac{1}{4}$, na Krajskem 24, v Istri 16, na Goriškem 20, v Tirolih 10, na Českem 15 $\frac{1}{2}$, na Marskem 15, v Šlezii 13, v Bukovini 28 $\frac{1}{2}$, v Dalmaciji 8, na Erdeljskem 25, v Vojvodini 30, v Lombardii 5 $\frac{3}{4}$, na Beneškem 2, v Galicii, na Ogerskem, Horvaškem in Slavonskem pa 40 krajcarjev. — 6. dan t. m. se je začel veliki zbor kmetovavcev in gojzdnarjev v Pragi, kamor je prišlo iz mnogih dežel okoli 1500 deležnikov; po navadnem prvem pozdravljanji so se v občni zbornici začeli pomenki, in kaj mislite, kaj je bilo prvo? Učeni možaki, ne pozabivši prostega kmeta, so začeli naj poprej vprašanje pretresati: „Po kateri poti bi se dala omika kmetijskega stanú naj gotovše doseči?“ Več od tega bomo še slišali ob svojem času. — Z neznano svečanostjo je bilo v nedeljo 7. dan t. m. kronanje rusovskega cara Aleksandra II. v Moskvi obhajano; vse kar se le veličastnega in krasnega misliti more, je bilo tù zedinjeno; oči radovedne neštevilne množice, ki se je tù zbrala, pa so obračali na-se še posebno poslanci tistih azijatiških narodov, kateri so podverženi rusovskemu caru; tolika je bila različnost obrazov, oblek in običajev, da ni moč vsega popisati. — Prekucij v Švajci v kantonu Neuenburžkem je konec; ljudovladna stranka ima vlado spet v rokah kakor poprej, glavarji kraljeve stranke pa, ki so prekucijo začeli, so zaperti, in čakajo, kaj se bo z njimi zgodilo. Kakor se iz vladnih francozkih časnikov vidi, stoji francozka vlada na strani ljudovladne stranke, pruski časniki iz Berolina pa so edino le popisali kar se je zgodilo. — Napolitanski vladi ste v drugič poslale francozka in angležka opomin, naj stori kar one terjate in kar mir in blagor dežele zahteva. Radovedno se pričakuje, kaj bo kralj v tretjič odgovoril. Avstrijska vlada je storila vse, da bi se odvernil huji razpor; ali bo obveljala nje rahla beseda, se bo kmali pokazalo. — Dragina na Španjskem napravlja O'Donelu čedalje večje zadrege, ktere so tolikanj večje, ker ne gori ne doli nima zadostne podpore. Cesar Napoleon mu je poslal veliki križ častne legije.

Novi svet in stari.

(Po ilirskem.)

Svet sedanji pregizdavi
Hvali se večkrat, pravi:
„Naši dedje so še spali,
Malo so reči spoznali!“
Al morda da tud' resnica
Je sledeča prislovica:
„Svet sedanji v svojem znanji
Je v ljubezni dokaj manji,
In njegovo umovanje
Prazne slame več nažanje.“ Josip Novak.

Pogovor vredništva. Gosp. B. v Bist.: Prosimo za vse, pa tudi za življenjepisne čertice France B.